T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2021/276
KARAR NO : 2021/410
KARAR TR : 05/07/2021

ÖZET: Duruşmaya sevki sırasında, ceket ve kravatının zorla çıkarttırılması suretiyle zorlayıcı, onur kırıcı eylem ve işlemlere maruz kaldığını ileri sürerek uğradığı manevi zararın giderilmesi istemiyle açılan tazminat davasının ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacı : R.Y.
Davalı : Adalet Bakanlığı
Vekili : Av. U.B.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı, 22/01/2019 tarihinde, tutuklu bulunduğu Sincan 2 Nolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan, Yargıtay 9. Ceza Dairesinde görülmekte olan duruşmaya sevki sırasında, infaz kurumunca, giymiş olduğu ceketin ve taktığı kravatın zorla çıkarttırıldığını, aksi takdirde duruşmaya gitmek istemediği şeklinde tutanak düzenleneceğinin ima edildiğini ve istemediği uygun olmayan kıyafetler ile duruşmaya sevk edildiğini, idarenin bu hukuk dışı, zorlayıcı, onur kırıcı eylem ve işlemine karşı Kamu Denetleme Kuruluna yaptığı müracaat üzerine, idarenin işleminin hukuka aykırı bulunarak, sanıkların ceket ve kravatının çıkarttırılması tedbirinin kaldırılmasına ilişkin Adalet Bakanlığına tavsiye kararı verildiğini, böylece kamu hizmetini yerine getirirken oluşan hizmet kusurunun Kamu Denetçiliği Kurumunca tespit edilmiş olması nedeniyle oluşan tazminat istemine yönelik davanın bir iptal ve tam yargı davası olduğunu, duruşmaya çok uzak yerlerden ve infaz kurumunda görüş hakkı bulunmayan çok sayıda yakınının ve arkadaşlarının gelecek olması ve onların bu emeğine saygısızlık olmaması adına, idarenin belirtmiş olduğu şekilde ve kendisini rahatsız eden kıyafetler ile duruşmaya katılmak durumunda kaldığını ve bu nedenle duruşmada olmaması gereken bir çok gerginlik yaşandığını, mahkeme başkanı tarafından duruşma salonundan çıkarıldığını ve hem üst sınırdan ceza aldığını hem de iyi hal indiriminden yararlanamadığını belirterek,idarenin hukuka aykırı bu işlemi nedeniyle oluşan manevi üzüntüsünün kısmen karşılığı olarak 100.000 TL manevi tazminatın idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı vekili, süresi içinde görev itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

3. **Ankara 1. İdare Mahkemesi 21/01/2021 tarihli ve E.2020/887 sayılı kararı**ile; her ne kadar 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4. maddesinde hükümlü ve tutukluların giydirilmeleri ile ilgili şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak infaz hâkimliğinin görevleri arasında sayılmış ise de, bu konuda infaz hâkimliğine şikayette bulunmanın zorunlu bir başvuru yolu olarak düzenlenmediği, hükümlü ve tutukluların giydirilmeleri görevinin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne ait olduğu, dava konusu tazminatın idarenin yürüttüğü kamu hizmetinden kaynaklandığı,dolayısıyla idarenin yürüttüğü hizmetin kötü işlemesinden kaynaklanan davanın çözümünün 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca idari yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle davalı idarece bu davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği ileri sürülerek yapılan görev itirazının reddine karar vermiştir.

4. Davalı vekilinin, adli yargı yararına olumlu görev uyuşmazlığı çıkartılması yolunda süresi içinde verdiği dilekçesi üzerine, dava dosyası Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

5. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı 25/03/2021 tarih ve YY-2021/37313 sayı ile, incelenen uyuşmazlıkta, manevi tazminat isteminin, 4675 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer alan hükümlü ve tutukluların giydirilmeleri gibi işlem ve faaliyetler kapsamında değerlendirilebileceği, bu madde kapsamındaki işlem ve faaliyetlere ilişkin şikâyetleri inceleme ve karara bağlama görevinin infaz hakimliklerine verildiği, bu itibarla aynı şikayetten kaynaklanan manevi tazminat istemli davaların da adli yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna varıldığı, Uyuşmazlık Mahkemesinin 14/12/2020 tarihli ve E.2020/691, K.2020/747, 23/11/2020 tarihli ve E.2020/652, K.2020/682 sayılı kararlarında da bu tür davaların görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğunun vurgulandığı, somut olaya ilişkin davanın da adli yargı yerinde görülmesi gerektiğini belirterek, 2247 sayılı Kanun'un 10 ve 13. maddeleri gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

III. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCESİ

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca, 2247 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre Danıştay Başsavcısının yazılı düşüncesi istenilmiştir.

7. Danıştay Başsavcısı 29/04/2021 tarihli ve 2021/80 sayılı kararı ile, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hükümlü ve tutukluların giydirilmesiyle görevli olup, bu konuda zorunlu da olmayan şikâyet yoluyla infaz hakimliğine başvurulabileceği, ancak hakimliğin görev ve yetkisinin sayma suretiyle gösterildiği, bunlar arasında hizmet kusuruna bağlı tazminat davalarının yer almadığı, davanın, uğranıldığı ileri sürülen zararın, davalı idarenin yürütmekle yükümlü olduğu bu hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusurundan kaynaklandığı, hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleştiği ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açtığı ileri sürülerek açıldığı, davalı idarenin ceza infaz kurumlarına ilişkin gerek düzenleyici işlemlerinden gerekse bu işlemlerin uygulanması ya da idarenin eylemlerinden kaynaklanan zararların tazmini istemiyle açılan davaların görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu, bu nedenle başvurunun reddi gerektiği yönünde düşünce vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

8. 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun *"Jandarmanın genel olarak görevleri"* başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrası (a) bendi şöyledir:

" (Değişik: 25/7/2016-KHK-668/9 md.; Aynen kabul: 8/11/2016-6755/9 md.) "Jandarmanın sorumluluk alanlarında genel olarak görevleri şunlardır.

a) Mülki görevleri;

Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak, (b) ve (c) bentlerinde belirtilen görevler dışında kalan ve diğer kanun ve nizam hükümlerinin icrası ile bunlara dayalı emir ve kararlarla Jandarmaya verilen görevleri yapmak.

....."

9. 21/01/2017 tarihli ve 29955 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliğinin *"Mülki görevlerin esasları"* başlıklı 11. maddesinin birinci fıkrası (g) bendi şöyledir:

" (1) Jandarma;

.....

g) Ceza infaz kurumlarının dış korumalarını sağlayıcı önlemleri alır, tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakilleriyle muhafazalarını sağlar.

....."

10. *"Tutuklu ve hükümlülerin soruşturma ve duruşmaya götürülmesine ilişkin görevler"* başlıklı 25. maddesi şöyledir:

" (1) Soruşturma ve duruşmalar için adli mercilere götürülecek tutuklu ve hükümlülerin isim listesi, infaz kurum müdürü tarafından, koruma görevini yürüten jandarma komutanına yazı ile bildirilir. Jandarma komutanı muhafız devriyenin kuvvetini saptayarak hükümlü ve tutukluları istenilen yer ve zamanda hazır bulundurur.

(2) Hükümlü ve tutukluların gerek yolda gerek adliyede başkalarıyla görüşmelerine ve bir şey alıp vermelerine izin verilmez.

(3) Hükümlü ve tutuklular Cumhuriyet savcısının, hakimin ya da mahkemenin önüne götürüldüğünde, inzibat aletleri takılmış ise çıkarılır ve bağlı olmayarak girmeleri sağlanır. Bu yerlerden çıkışta inzibat aletleri ilgili mevzuat kapsamında tekrar takılabilir."

11. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un, *"Nakillerde alınacak tedbirler"* başlıklı 58. maddesi şöyledir:

" (1) Hükümlülerin kuruma veya başka bir yere götürülüp getirilmesi sırasında, halkla bir araya gelmelerine ve başkaları tarafından görülmelerine engel olacak tedbirler alınır.

(2) Hükümlü, havalandırma ve ışık durumu yetersiz araçlarla, eziyet verici veya onur kırıcı şekilde nakledilemez. Nakil sırasında alınacak tedbirler, hükümlünün firarını önleyici ve yukarıdaki fıkrada yazılı engelleri gerçekleştirici sınırları aşamaz, birbirleriyle ve görevlilerle herhangi bir tartışmaya girmelerini engelleyici boyutları geçemez.

....."

12. Aynı Kanun'un, *"Kapalı ceza infaz kurumu dışına çıkma hâlleri"* başlıklı 92. maddesi şöyledir:

(1) Hükümlü; izin, hastaneye, Cumhuriyet Başsavcılığına veya duruşmaya sevk, eğitim, öğretim, işyurdu, cezanın ertelenmesi, salıverilme, nakil, deprem, sel gibi doğal afet ve yangın hâlleri dışında ve yetkili makamca verilmiş yazılı bir emir olmadıkça kapalı kurumun dışına çıkarılamaz. (Ek cümle: 15/8/2016-KHK-674/16 md.; Aynen kabul: 10/11/2016-6758/16 md.) 9 uncu maddenin ikinci fıkrasında yazılı suçlardan hükümlü ve tutuklu olanların, ceza infaz kurumu düzeni ile toplum güvenliğini tehlikeye düşürebileceği, terör örgütü veya diğer suç örgütü üyelerinin örgütsel amaçlı faaliyet ve haberleşmelerine imkân sağlayabileceği, yol, kalınacak ceza infaz kurumu ya da sınav merkezi veya okulda güvenlik açısından sakınca bulunabileceği değerlendirildiği takdirde kurum dışına çıkmaları

Cumhuriyet başsavcılığı tarafından kısıtlanabilir.

....."

13. Aynı Kanun'un,*"Tutukluların yükümlülükleri"* başlıklı 116. maddesi şöyledir:

" (1) Bu Kanunun; ..... konularında 9, 16, 21, 22, 26 ilâ 28, 34 ilâ 53, 55 ilâ 62, 65 ilâ 76 ve 78 ila 88 inci maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir.

....."

14. Aynı Kanun'un, Ek 1. maddesi şöyledir:

" (Ek: 20/11/2017-KHK-696/103 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/97 md.)

(1) 3713 sayılı Kanun kapsamına giren suçlar nedeniyle tutuklu veya hükümlü bulunanlar, duruşmaya sevk nedeniyle ceza infaz kurumu dışına çıkarılmaları durumunda, ceza infaz kurumu idaresince verilen giysileri giymek zorundadır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 309 ila 312 nci maddelerinde düzenlenen suçlardan tutuklu ve hükümlü olanlar badem kurusu; bu maddede belirtilen diğer suçlardan tutuklu ve hükümlü olanlar ise gri renginde göğüs ve pantolon bölümü bitişik (tulum) giysiler giyer. Ancak kadın tutuklu ve hükümlülerin giysileri bitişik şekilde (tulum) olmayabilir. Bu madde hükümleri çocuklar ile hamile kadınlar hakkında uygulanmaz. Kadın tutuklu ve hükümlülerin giysileri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer hususlar yönetmelikle belirlenir.

(2) Bu maddede öngörülen yönetmelik bir ay içinde yürürlüğe konulur. Bu madde hükümleri söz konusu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulanır."

15.29/03/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin*"İnfazın dayanağı ve izlenmesi"* başlıklı 4. maddesi şöyledir:

" (1) Mahkûmiyet hükümleri kesinleşmedikçe infaz olunmaz.

(2) Mahkeme, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı ceza ve güvenlik tedbirine ilişkin hükmü Cumhuriyet başsavcılığına gönderir. Kesinleşen mahkûmiyet kararlarının infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir. Bu kapsamda;

a) Cumhuriyet başsavcısı veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısı; kurumun mevzuata göre yönetilmesini ve infaz hizmetlerinin temel insan haklarına uygun olarak yerine getirilmesini ister ve denetler. Görüş ve önerilerini denetleme defterine yazar, gerekli gördüğü durumlarda Bakanlığa bilgi verir.

b) Kurumda çalışan tüm görevliler, Cumhuriyet başsavcısının veya görevlendireceği Cumhuriyet savcısının istediği her türlü bilgiyi vermekle yükümlüdür."

16. 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun *"Amaç ve kapsam"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı, infaz hâkimliklerinin kuruluş, görev, çalışma esas ve usullerini düzenlemektir.

(Değişik ikinci fıkra:14/4/2020-7242/1 md.) Bu Kanun, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemlere veya bunlarla ilgili faaliyetlere ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulan infaz hâkimliklerine ilişkin hükümleri kapsar.

17. *"İnfaz Hâkimliklerinin Görevleri"* başlıklı 4. maddesi şöyledir:

" İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır:

1. Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahadeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

4. Ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurullarının kendi yetki alanlarına giren ceza infaz kurumları ve tutukevlerindeki tespitleri ile ilgili olarak düzenleyip intikal ettirdikleri raporları inceleyerek, varsa şikâyet niteliğindeki konular hakkında karar vermek.

5. (Ek:14/4/2020-7242/4 md.) Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara karşı yapılan şikâyetleri incelemek.

6. (Ek:14/4/2020-7242/4 md.) Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin mahsup, ceza zamanaşımı ve hükümlünün ölümü hâllerinde verilecek kararlar da dahil olmak üzere hâkim veya mahkeme tarafından verilmesi gerekli kararları almak ve işleri yapmak.

7. Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Kanunlarda başka bir yargı merciine bırakılan konulara ilişkin hükümler saklıdır."

18. *"İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü"* başlıklı 5. maddesinde, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararların kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren on beş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabileceği hükmüne ve *"İnfaz Hâkimliğince Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar"* başlıklı 6. maddesinin üçüncü fıkrasında, *"İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir"* hükmüne ve son fıkrasında *"İtiraz, infaz hakimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine yapılır. İnfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılamaz."* hükümlerine yer verilmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

19. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/07/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin, anılan Kanun'un 10/2. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca, 10. maddede öngörülen biçimde, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

20. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüşülüp düşünüldü:

21. Dava, duruşmaya sevki sırasında, infaz kurumunca giymiş olduğu ceket ile taktığı kravatın zorla çıkarttırıldığı, istemediği kıyafetler ile duruşmaya sevk edildiği, böylece idarenin hukuk dışı, zorlayıcı, onur kırıcı eylem ve işlemine maruz kaldığı, bu nedenle duruşmada gerginlik yaşadığı, duruşma salonundan çıkarıldığı ve iyi hal indiriminden yararlanamadığı ileri sürülerek uğranılan manevi zararın giderilmesi istemiyle açılmıştır.

22. Dosyanın incelenmesinde, dosya içinde bulunan, gereği için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına yazılan, Ankara İl Jandarma Komutanlığı Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığının 28/03/2017 tarihli ASYŞ.: 9120-870115-17/İsth.Hrk. ve Eğt.Sb.lığı sayılı yazısında,FETÖ/PDY terör örgütü mensubu birçok kişinin adli makamlarca tutuklanarak Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarına teslim edildikleri, alınan tüm tedbirlere rağmen, cezaevlerine getirilen birçok yasak maddenin FETÖ/PDY terör örgütü mensuplarının ziyaretçileri ve avukatları aracılığıyla, ceket, mont ve kaban gibi giysilerin iç ceplerinde, astar içlerinde ve gizli bölmelerinde ele geçirildiği ve gerekli yasal işlemlerin yapıldığı, terör örgütü mensuplarının duruşmalarının 02/02/2017 tarihinde başladığı ve yeni iddianamelerin açılmasıyla birlikte birçok terör örgütü mensubunun adliyelere sevk ve nakil faaliyetlerinin yapılacağı, Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığınca duruşmalarda yapılan gözlemler sonucunda terör örgütü mensuplarının, bahsedilen amaçlarını gerçekleştirmek için birbirleri arasında sürekli görüş alışverişinde bulundukları, ceket, mont ve kaban gibi elbiselerinin cep ve gizli bölmelerinde haberleşme pusulalarını taşıyarak haberleşme yöntem ve gayreti içerisinde olduklarının değerlendirildiği, bu nedenlerle, terör örgütü mensuplarının haberleşme yöntemlerini engellemek maksadıyla duruşmalara sevk edilecek tutuklulara ceket, mont ve kaban gibi astarlı ve cepli kıyafetlerin verilmemesinin uygun olacağının değerlendirildiğinin takdirlerine arz edildiği;

23. Ankara Valiliği Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığınca, gereği için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına yazılan, 10/04/2017 tarihli Asyş.: 9120- 983971-17/İsth.Hrk. ve Eğt.Sb.lığı sayılı yazıda,Ankara Polatlı Topçu ve Füze Okul Komutanlığında görevli iken 15 Temmuz 2016 tarihinde meydana gelen FETÖ/PDY olaylarına karıştıklarından dolayı tutuklanan personelin yargılanmalarına Sincan Cezaevleri Kampüsü Yeni Duruşma Salonunda 28/02/2017 tarihinde başlandığı, devam eden yargılama sürecinde bir kısım tutuklunun tahliye edildiği,bir kısım tutuklunun tutukluluk halinin devamına ve son olarak duruşmanın 17-18-19 Temmuz 2017 tarihlerinde yapılmasına karar verildiği, verilen bu karara itiraz eden tutukluların, komuta kademesinde görev yaparken darbeye teşebbüs olaylarını planlayan tutuklulara, müdahil avukatlarına ve birbirlerine yönelik saldırı girişiminde bulundukları, kargaşa ve kaos çıkarmak için toplu olarak bağırmaya başladıkları, kararı veren mahkeme heyetine yönelik sataşmalarda bulundukları, bu esnada bu durumu gören kalabalık sayıdaki tutuklu yakınlarının duruşma salonu içerisinde bulunan tutuklu izleme bölümünü aşarak tutukluların olduğu bölgeye gelmeye çalıştıklarının görülmesi üzerine, Komutanlıkca alınan yoğun güvenlik tedbirleri sayesinde olayların bertaraf edilerek meydana gelen kargaşanın sonlandırıldığı, tutukluların ilgili cezaevlerine sorunsuz bir şekilde teslim edildikleri, bu süreçte, daha bir çok kamu davasının yoğun olarak açılmasıyla birlikte farklı duruşma salonlarında fazla sayıda tutuklunun yargılamasına devam edileceğinden arz edilen benzer olayların

tekrar yaşanabileceğinin değerlendirildiği, yaşanabilecek bu olaylarda olası güvenlik zafiyetinde söz konusu tutukluların duruşma salonlarında bulunan bu şahısların *avukat, basın mensupları, tutuklu yakınları ve izleyiciler* gibi aralarına karışarak kıyafet benzerliği nedeniyle firar/firara teşebbüs edebileceklerinin değerlendirildiği, 5275 sayılı Kanun'un *Hükümlünün Giydirilmesi* başlıklı 64. maddesinde, *(1) muhtaç hükümlülere talepleri hâlinde, idare tarafından iklime ve sağlığa uygun giysiler verilir. (1) Hükümlülerin giysileri iç ve dış güvenlik görevlilerinin giymekte olduğu üniformalara benzer şekil ve renkte olamaz* hükmünün yer aldığı, bu sebeple müessif bir olayın meydana gelmesini önlemek maksadıyla duruşmalara sevk edilecek FETÖ/PDY mensubu tutuklulara duruşmalara sevk edilirken ceza infaz kurumlarınca ayırt edici özelliği olması sebebiyle ceket, mont ve kaban türü giysilerin verilmemesinin uygun olacağının değerlendirildiğinin takdirlerine arz edildiği;

24. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına yazılan, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 25/04/2017 tarihli ve 77204178.207.99.06/5613/50515 sayılı yazısında, Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığının yukarıda belirtilen nedenlerle güvenlik önlemlerinin artırılması gerektiğini belirten yazı ve eklerinin incelendiği, firar gibi müessif bir olaya meydan verilmemesi, örgüt mensuplarının kendi aralarında gizli haberleşmelerinin ve örgütsel faaliyetlerinin önlenmesi amacıyla Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığının yazılarındaki hususlara dikkat edilerek duruşmalara sevk edilecek tutukluların mevsim koşulları da göz önünde bulundurularak yanlarına mont ve kaban gibi kışlık elbiselerinin verilmemesinin uygun olacağının değerlendirildiği, bilgi ve gereğinin rica edildiği;

25. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca, Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne hitaben yazılan 17/03/2017 tarihli 2017/479 (Cezaevi S.) sayılı yazısında, FETÖ/PDY örgütü kapsamında tutukluların, birbirlerine suçlayıcı beyanları, ast-üst ilişkileri çerçevesinde bazı tutuklular arasında menfaat çatışmasının olması ve birbirlerine zarar verecekleri hususunda alınan duyumlar nedeni ile duruşmalara götürülüp getirilirken ring araçlarında, toplu tutuldukları yerlerde birbirlerine zarar vermemeleri için jandarmanın gözettiği güvenlik unsurlarına önemle riayet edilmesi, kravat, ayakkabı bağcığı ve bu işe elverişli kemerlerin çıkartılarak duruşmalara sevk işlemlerinin yaptırılması hususunda gereğinin rica olunduğu;

26. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca, Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne hitaben yazılan 09/10/2019 tarihli 2019/2185 (Cezaevi S.) sayılı yazısında, Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığının yukarıda bahsedilen ve dosya içinde bulunmayan yazıları ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün yazılarının incelendiği belirtilerek, yargılama süreçlerinde FETÖ/PDY üyesi tutukluların, ceket ceplerinde sim kartlar, hafıza kartları, cep çakısı, flaş bellek, şarj cihazları ve Amerikan Dolarlarının bulunduğu, bu durumun tutanaklara da konu olduğu, bunun yanında; ceket ve mont gibi giysiler içinde terör örgütünün haberleşmesine yönelik bir takım notların da rahatlıkla saklanabileceğinin tespit edilmiş olup, tutuklu sanıkların duruşma salonlarında, nezarethanelerde ve ring araçlarında aralarında menfaat çatışması bulunan diğer sanıklara ve kendilerine zarar vermelerinin ve yaşanabilecek olası intihar girişimlerinin engellenmesi maksadıyla, kravat, kaşkol, kemer, ayakkabı bağcığı vb. malzemelerin verilmemesinin uygun olacağı değerlendirildiğinden, FETÖ/PDY tutuklularının duruşmaya getirilip götürüldükleri sırada ring araçlarında ve toplu tutuldukları yerlerde, birbirlerine zarar vermemeleri için güvenlik güçlerinin üzerinde durduğu önerilere riayet edilmesi, kravat, ayakkabı bağcığı ve kemerlerin verilmemesi, ayrıca firar teşebbüsünün engellenebilmesi amacıyla ceket, mont ve kaban türü giysilerin verilmeden sevk işlemlerinin yaptırılması hususunda önlemlerin alınması gereğinin rica olunduğu görülmüştür.

27. Olayda, Sincan 2 Nolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünce, duruşmaya sevki sırasında davacının üzerinde bulunan ceket ile kravatın çıkarttırılması eyleminin, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının, Sincan Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığı ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün yukarıda belirtilen yazıları doğrultusunda, bahsedilen hükümlü veya tutukluların yapılacak duruşmalara hazır edilmesi amacıyla kolluk kuvvetine teslimin, örgütsel haberleşme ve kargaşada ziyaretçilerin arasına karışarak firar etme durumlarının ve duruşma salonlarında saldırı amacıyla kullanılabilme ihtimalinin önüne geçilmesi amacıyla, yanlarına mevsim koşulları gözetilerek kaban, mont, ceket ve kravat almayacak şekilde yapılmasına ilişkin kararları uyarınca gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

28. Bu durumda, davacı iddiasının, yukarıda hükümlerine yer verilen 4675 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer alan *"... Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararlara karşı yapılan şikâyetlere"* ilişkin olup,bu şikayetleri incelemenin ve karara bağlamanın İnfaz Hâkimliği'nin görevinde olduğu düzenlemesine istinaden, bu konulardaki şikayetlere bakmakla adli yargı yerinin görevli olduğu belirlenmiş olup,aynı şikayetten kaynaklanan tazminat istemli davalara da adli yargı yerinde bakılacağı, ancak Mahkememizin adli yargı içerisinde hangi yargı merciinin bu davalara bakmakla görevli olduğu hususunda karar verme yetkisi bulunmadığı gözetildiğinde, bu belirlemenin ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

29. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının başvurusunun kabulü ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin, Ankara 1.İdare Mahkemesince verilen 21/01/2021 tarihli ve E.2020/887 sayılı görevlilik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B.Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile davalı vekilinin görev itirazının reddine ilişkin, Ankara 1. İdare Mahkemesince verilen 21/01/2021 tarihli ve E.2020/887 sayılı GÖREVLİLİK

KARARININ KALDIRILMASINA,

05/07/2021 tarihinde, Üye Ahmet ARSLAN'ın KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Şükrü BOZER	Mehmet AKSU	Birol SONER

Üye	Üye	Üye
Aydemir TUNÇ	Nurdane TOPUZ	Ahmet ARSLAN

KARŞI OY

Dava; davacı tarafından, 22/01/2019 tarihinde tutuklu bulunduğu Sincan 2 No'lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumundan duruşmaya sevki sırasında giymiş olduğu ceket ve kravatın ceza infaz kurumunca zorla çıkarttırılarak uygun olmayan kıyafetlerle duruşmaya sevk edildiğinden bahisle hizmet kusuru nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen manevi zarara karşılık 100.000,00 TL manevi tazminatın başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

T.C. Anayasasının 125. maddesinin son fikrasında; idarenin eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır. İdarenin kamu hizmetinin yürütülmesinden doğan zarardan sorumlu tutulmasını gerektiren kuramlardan birisi hizmet kusurudur. İdarenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinde: idari dava türleri, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları; idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları; kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak sayılmış ve idari yargının yetkisinin, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimini yapmak olarak belirlenmiştir.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 43. maddesinde Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri düzenlenmiş, b) bendinde; hükümlü ve tutukluların giydirilmesi, beslenmesi, yatırılması, eğitilmesi, çalıştırılması ve muhtaç durumda bulunanların tedavi giderlerinin karşılanması işleri ile 30/06/1934 tarihli ve 2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunda gösterilen her türlü işlemleri yapmak görev ve yetkisi anılan Genel Müdürlüğe verilmiştir.

4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanununun 4. maddesinde infaz hâkimliklerinin görevleri arasında, hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumlan ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak da sayılmış, 5. maddesinde; ceza infaz kurumlan ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararların kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikayet yoluyla infaz hakimliğine başvurulabileceği düzenlenmiştir.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hükümlü ve tutukluların giydirilmesiyle görevli olup, bu konuda zorunlu da olmayan şikayet yoluyla infaz hakimliğine başvurulabilecektir.

Olayda ise; davacının tutuklu bulunduğu Sincan 2 No'lu F Tipi Ceza infaz Kurumundan duruşmaya sevki sırasında giymiş olduğu ceket ve kravatın ceza infaz kurumunca zorla çıkarttırılarak uygun olmayan kıyafetlerle duruşmaya sevk edildiğinden bahisle uğranıldığı ileri sürülen zararın, davalı idarenin yürütmekle yükümlü olduğu bu hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusurundan kaynaklandığı ve hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleştiği ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açtığı ileri sürülerek açılan davanın görüm ve çözümü idari yargı yerlerine ait bulunmaktadır.

Bu durumda, davanın çözümünde idari yargı yerleri görevli olduğundan davanın çözümünde adli yargı yerlerinin görevli olduğu yönünde verilen çoğunluğun kararına katılmıyorum.

Üye